

VAIDEOTSUS
isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1.-3/15/870

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspeksiooni peainspektor Kristiina Laanest
Otsuse tegemise aeg ja koht	19.05.2015 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	11.05.2015
Vaidlustatav haldusakt või toiming	Andmekaitse Inspeksiooni 08.05.2015 menetluse alustamata jätmise teade nr 2.1.-1/15/678
Vaide esitaja	XX X e-posti aadress: XX@gmail.com

RESOLUTSIOON:

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel otsustan:

- 1) jätta vaie rahuldamata;
- 2) vaideotsus teha teatavaks vaide esitajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse.

FAKTILISED ASJAOLUD:

12.04.2015 on Andmekaitse Inspeksioonis registreeritud X X kaebus, mille kohaselt on Krediidinfo AS-i hallatavas maksehäireregistris avalikustatud ebaseaduslikult tema isikuandmeid.

08.05.2015 otsustas Andmekaitse Inspeksioon jätta riikliku järelevalvemenetluse alustamata.

11.05.2015 on Andmekaitse Inspeksioonis registreeritud X X vaie kaebuse uueks läbivaatamiseks ja täielikuks rahuldamiseks.

VAIDE ESITAJA NÕUE ja SELETUS:

Vaie on esitatud Andmekaitse Inspeksiooni 08.05.2015 otsuse nr 2.1-1/15/678 peale.

Otsuses viidatakse TsÜS § 147 lg-le 1 ja lg-le 3, mille tõttu ei saa vaide esitaja kasuks otsust teha. Kuid jäetakse üldse tähelepanuta lg 2, mis on ka vaide esitaja puhul see õige, kuna pank laenulepingu korral arveid ei esita ja panga laenulepingus ei ole kokku lepitud tasu maksmine. Ehk siis palub vaide esitaja vaadata tema kaebus AS Krediidinfo kohta läbi TsÜS § 147 lg 2 kohaselt. Vaide esitaja palub lasta eemaldada tema kohta avaldatud kirjed Krediidinfo AS-i poolt hallatavas portaalis.

Vaide esitaja taotleb oma esialgse kaebuse uut läbivaatamist ja selle täielikku rahuldamist.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Järelevalvemenetluse algatamisest keeldumist ei vormistata haldusaktina, see on toiming.¹ Haldusmenetluse seaduse § 72 lõige 2 sätestab, et haldusmenetluse toimingu peale saab vaide esitada koos haldusakti (ehk sisulise otsuse) peale vaide esitamisega, mitte eraldi. Samas on kohtupraktikas leitud, et vaidlustada saab teatud juhtudel ka toimingut. Puudutatud isik (isik, kelle õigusi võib kolmanda isiku õigusvastane tegevus rikkuda) võib nõuda, et järelevalveorgan otsustaks järelevalvemenetluse algatamise või järelevalvemeetme rakendamise küsimuse kaalutusvigadeta, kui järelevalvet sätestav õigusnorm kaitseb ka tema õigushüve. Seetõttu on andmesubjektil ka õigus vaidlustada tema kaebuse suhtes tehtud otsustus, kuid andmesubjekt ei saa seejuures siiski nõuda, et järelevalveasutus teeks ettekirjutuse. Järelevalvemenetluse alustamata jätmise peale vaide esitamisel saab taotleda üksnes menetluse alustamise üle uut otsustamist vaide esitaja poolt välja toodud argumentidest lähtuvalt.

08.05.2015 otsustas Andmekaitse Inspektsioon jätta riikliku järelevalvemenetluse alustamata põhjusel, et 13 aastat kaebaja nõude sissenõutavaks muutumisest möödub 01.01.2016. Tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat.² Nõuete aegumistähtaeg on kümme aastat, kui kohustatud isik rikkus oma kohustusi tahtlikult.³ Inspektsioon ei ole pädev andma hinnangut, kas isikute võlanõuded võlausaldaja ees on tekkinud õiguspäraselt või kas isikud on kohustusi võlausaldaja ees rikkunud tahtlikult. Inspektsioonil on õigus hinnata üksnes isikuandmete töötlemise, käesoleval juhul andmete avalikustamise, õiguspärasust.

Kuivõrd kohustusi võib olla rikutud tahtlikult, lähtub inspektsioon täitmata kohustuste puhul 10-aastasest aegumistähtajast. Et mitte asetada kohustuse täitnud isikuid ebavõrdsesse olukorda ja arvestades, et andmete avaldamine on nõude täitmisest veel 3 aasta jooksul lubatud,⁴ lähtub inspektsioon olukorras, kus kohustus on täitmata, kuid aegunud, proportsionaalsuse põhimõtet arvestava avaldamise maksimaalse tähtaja määramisel 13-st aastast, arvates nõude sissenõutavaks muutumisest.⁵

Nõude aegumistähtaeg hakkab reeglina kulgema nõude sissenõutavaks muutumisest.⁶ Nõue muutub sissenõutavaks alates ajahetkest, mil õigustatud isikul on õigus nõuda nõudele vastava kohustuse täitmist.⁷

Leides, et 13 aastat kaebaja nõude sissenõutavaks muutumisest möödub 01.01.2016, arvestas inspektsioon, et kokkulepitud tasu maksmise nõude aegumistähtaeg algab selle aasta lõppemisest, mil nõue muutub sissenõutavaks. Kusjuures, kui nõue muutub sissenõutavaks arve esitamisega, algab nõude aegumistähtaeg selle kalendriaasta lõppemisest, mil õigustatud isik võib arve esitada.⁸

Vaide esitaja osundab, et 13 aasta arvestamisel tuleks lähtuda põhimõttest, mille kohaselt muutub nõue sissenõutavaks alates ajahetkest, mil õigustatud isikul on õigus nõuda nõudele vastava kohustuse täitmist ning aegumistähtaja arvestamine kalendriaasta lõppemisest ei ole

1 Riigikohtu 13.10.2010 otsus nr 3-3-1-44-10, p 13.

2 Tsiviilseadustiku üldosa seadus (TsÜS) § 146 lg 1.

3 TsÜS § 146 lg 4.

4 Isikuandmete kaitse seadus (IKS) § 11 lg 7 p 4.

5 Antud seisukohta toetab ka Riigikohtu 12.12.2011 otsus nr 3-3-1-70-11.

6 TsÜS § 147 lg 1.

7 TsÜS § 147 lg 2.

8 TsÜS § 147 lg 3.

põhjustatud. Vaide esitaja leiab, et laenulepingu puhul võlausaldaja arveid ei esita ning laenuleping ise ei ole kokkulepitud tasu maksmise aluseks.

Inspektsioon selgitab, et tehingust tulenevate nõuetena tuleb käsitleda kõiki eraõiguslikest võlaõiguslikest lepingutest tulenevaid nõudeid. Nõude sissenõutavus tähendab seda, et võlausaldaja võib võlgnikult nõuda tema kohustuse täitmist. Kohustuse täitmise tähtaeg nähakse ette eelkõige lepingus.⁹ Nõude sissenõutavus eeldab kohustuse täitmise tähtpäeva saabumist. Kohustuse rikkumisel põhinev nõue muutub sissenõutavaks kohustuse rikkumisest. Üldiselt loetakse nõude aegumistähtaja arvutamise alguse päevaks nõude sissenõutavaks muutumise päeva – laenu puhul esimest päeva pärast seda päeva, millal pidi laen hiljemalt tasutud olema.¹⁰

TsÜS § 147 lg 3 näeb ette erisuse aegumistähtaegade arvutamiseks tasuliste lepingute puhul, kuid ei mõjuta tasunõuete sissenõutavaks muutumist. Seda erisust kohaldatakse üksnes tasunõuete puhul ja selle eesmärk on lihtsustada võlausaldajate positsiooni, võimaldades arvutada aegumistähtaegasid täisaastate kaupa.¹¹ Tasu maksmise nõuded on muuhulgas näiteks intressinõuded.

Ühtlasi tuleb laenu- ja liisingulepingute puhul arvestada korduvate kohustuste täitmisele suunatud nõuete aegumise eriregulatsiooniga. Korduvate kohustuste täitmise nõude aegumistähtaeg algab selle kalendriaasta lõppemisest, mil kohustusele vastav nõue muutub sissenõutavaks.¹² Eelviidatud korduva kohustuse all tuleb silmas pidada kõiki sooritusi, mis tuleb teha mingi ajavahemiku järel perioodiliselt, sõltumata sellest, kas kohustuse aluseks on tehing (näiteks laenu- või liisinguleping) või seadus (näiteks viivisenõue).¹³

Lisaks isikuandmete töötlemise õiguslike aluste analüüsimisele on inspektsioon kohustatud järelevalvemenetluse alustamise või mittealustamise üle otsustamisel lähtuma korrakaitseseadusest. Inspektsiooni sekkumine ja järelevalvemenetluse alustamine on lubatud üksnes siis, kui:

- kohtulikku õiguskaitset ei ole võimalik õigel ajal saada ja
- ilma korrakaitseorgani sekkumiseta ei ole õiguse realiseerimine võimalik või on oluliselt raskendatud ning
- kui ohu tõrjumine on avalikes huvides.¹⁴

Selgitame, et riiklikku järelevalvet viiakse läbi avalikes huvides. Korrakaitseseaduse, st ka riikliku järelevalve ideoloogia rajaneb iga isiku kohustusel esmalt ise kaitsta oma õigusi, mitte aga järelevalveorgani rakendamises selleks.¹⁵ Avalikku korda ähvardava ohu tõrjumine või juba toimunud rikkumise kõrvaldamine on esmalt alati ohu tekkimise eest vastutava isiku enda, mitte avaliku võimu või muude isikute ülesanne.¹⁶ Korrakaitseõiguse läbiv põhimõte on võimaldada esimeses järjekorras pooltel omavahel erimeelsused lahendada. Seetõttu peaks enne korrakaitseorgani poole pöördumist olema kaebaja pöördunud ise isikuandmete töötleja poole ning kui see tulemusi ei anna korrakaitseorgani poole.

Kuna Krediidinfo AS on maksehäireregistri osas üksnes haldaja rollis, puudub tal pädevus hinnata võlanõuete õiguspärasust. Andmete eemaldamise nõudega tuleks pöörduda seega AS-i SEB Pank kui isikuandmete vastutava töötleja poole. Kaebusest ega vaidest ei nähtu, et isik

9 Võlaõigusseadus (VÕS) § 82. Vt ka Riigikohtu 20.04.2009 otsus nr 3-2-1-33-09 p 10.

10 Riigikohtu 11.06.2008 otsus nr 3-2-1-57-08 p 11. Vt ka Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Kommenteeritud väljaanne, lk 479.

11 Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Kommenteeritud väljaanne, lk 480.

12 TsÜS § 154.

13 Tsiviilseadustiku üldosa seadus. Kommenteeritud väljaanne, lk 493.

14 Korrakaitseseadus (KorS) § 4 lg 2.

15 Riigikohtu 22.10.2014 otsus nr 3-3-1-42-14.

16 Korrakaitseseadus. Seletuskiri lk 16.

oleks pöördunud isikuandmete töötlemise lõpetamise nõudega enne inspektsiooni poole pöördumist isikuandmete töötleja poole.

Kuigi inspektsiooni 08.05.2015 menetluse alustamata jätmise teates nr 2.1-1/15/678 ei ole viidatud TsÜS §-le 154, mis sätestab korduvate kohustuste täitmise nõude aegumistähtaja eriregulatsiooni, ja KorS § 4 lg 2 eeldustele, ei muuda käesolevas vaideotsuses kajastatud täpsustuste lisamine menetluse alustamata jätmise teatesse lõpplahendust, st puuduvad alused järelevalvemenetluse alustamiseks, mistõttu ei ole haldusmenetluse ökonoomia põhimõttest lähtuvalt asjaomase menetluse alustamata jätmise teate tühistamine ja uue teate tegemine otstarbekas.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristiina Laanest
peainspektor
peadirektori volitusel

Kristiina.Laanest@aki.ee; tel 627 4136